

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:

Na celý rok	2 zl. — kr.
Na pol roka	1 „ — „
Na štvrt roka	— 50 „
Jednotlivé číslo 3 kr.	

Vychodí každú nedeľu.

Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝÁNSZKY.
--

*Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.*
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

„Pozor ľud náš!“

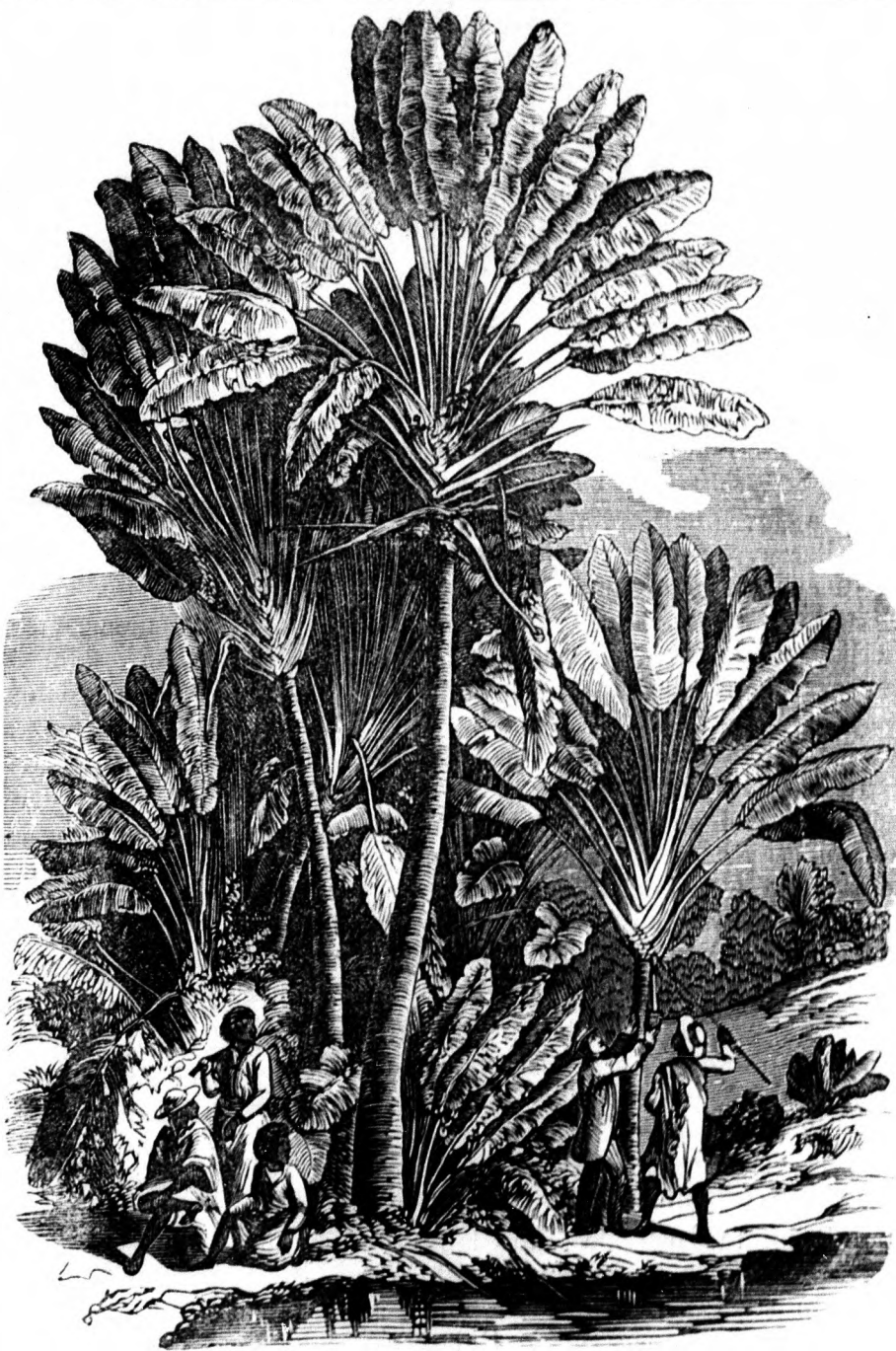
Pod týmto nadpisom, titulom priniesol «Krešťan» v 17. čísle článok, ktorý ani pri najlepšej vôli nemôžeme nechať bez poznámky.

Neradi sa zaoberáme s článkami «Krešťana», a keď kedytedy odpovedáme na jeden alebo druhý, robíme to len čisto a výlučne v záujme ľudu, aby sme ho osvietili; aby sme mu dokázali, že povolaním a úlohou ľudovej strany je len poburovanie, prekrúcanie pravdy.

V predošlom čísle na tomto mieste rozhodne sme odsúdili tú novú akciu, to nové účinkovanie, ktorého sa ľudová strana chce teraz na jar chytiť. Táto akcia, toto účinkovanie bude v tom pozostávať, že ide po celej krajine ľudové shromaždenia vydržiavať. Čo je cieľom týchto shromaždení, dobre vieme. Jediným, makavým cieľom je, utíšený ľud znovu pobúriť, znovu roznieť proti cirkevno-politickým zákonom.

Ľud je veľmi ľahko roznieť, veľmi ľahko pobúriť. Treba mu len dokazovať, že mu vláda ide brať to najsvätejšie, jeho náboženstvo, jeho vieru. Týmto sa dajú pobúriť nielen široké zástupy prespoľného ľudu, lež aj vzdelané triedy, lebo všetci si rovnako ctíme a vážime a milujeme svoju vieru, svoje náboženstvo. Rozdiel je len ten, že menej vzdelané vrstvy širokého obecnstva ľahko

uvažovania uveria ich poburujúce reči, kdežto učení ľudia prv rozmýšľajú nad tým, čo počuli; uveria, ľahko sadnú na lep buričom, lebo bez

Oblamovanie paliem.

a len to uveria, o čom sa sami presvedčili, že je skutočne tak.

Vydržiavanie ľudových shromaždení sme označili za puhé poburovanie. Za to samé musíme označiť, vyhlásiť aj úvodný článok, o ktorom sa chceme bližšie zmieniť.

Cieľom tohoto článku je, popudzovanie voličov proti zákonným spôsobom vyvoleným vyslancom

Prv než by sme sa hlbšie pustili do otázky článku, musíme ct. čitateľom svojim do pamäti uviesť, že krajinští vyslanci nesmú prijímať úpravu od voličov svojich, lež že jedonkaždý neodvisle dľa svojho najlepšieho presvedčenia hlasuje. Volakedy bolo to, že si ablegáti museli vypýtať úpravu, dnes to ale viac nenie tak. A ponevác sú neni povinní úpravu si pýtať, jako majú hlasovať v tej lebo onej otázke, nesmú ani nato veľa dbať, či im voličia dôveru lebo nedôveru vyslovia, kým ich vyslanecký mandát trvá. Každý ablegát počúva svoje vlastné presvedčenie a dľa toho hlasuje na sneme.

Po tejto malej odchýlke prejdeme na rozoberanie článku v 17. čísle «Kreššana.»

Zrnom článku je, že návrh, ktorý bol na sneme podal v mene ľudovej strany vyslanec Štefan Rakovszky, prepadol. Návrh tento znel, aby pozemková daň bola znížená.

Že návrh tento prepadol, v prvom rade ľutuje sám finančný minister a ním spolu celá vláda. Ctení čitatelia nám môžu smeľe uveriť, žeby v Uhorsku, ba ani na celom svete nebolo oslavovanejších, populárnejších ľudí, než by boli bývali členovia vlády, terajší naši ministri, keby pozemkovú daň znížili. Aj to nám uveria ct. čitatelia, že niet človeka na svete, ktorý by sa netešil oslavovaniu, ktorý by nebol rád, keby bol u ľudu obľúbeným, populárnym. A naši ministri sú tiež len ľudia, ktorým veru veľmi dobre padne, keď ich oslavujú, keď ich ospevujú; popri ich ťažkej, zodpovednosti plnej práci dobre im padne, keď vidia, že ľud s radosťou, s uspokojením vyslovuje ich mená.

Nuž a keď naši uhorskí ministri mali takú vhodnú príležitosť stať sa odrazu obľúbenými, oslavovanými, prečo že ju tak ľahkomyselne odmrstili? Jedine preto ct. čitatelia, že ďalej hľadajú od nosa. Že záujem vlastní viac si vážia, vyššie cenia nad osobnú slávu nad osobné ospevovanie.

Pozor ľud náš! Je jedno latinské porekadlo, ktoré hovorí, že keď dvaja to isté robia, že to nenie to isté. Príslovie toto obsahuje v sebe hlbokú pravdu. Pán vyslanec Štefan Rakovszky a s ním spolu celá ľudová strana čokoľvek robia, robia to bez *všetkej zodpovednosti*. Oni smeľe zadávajú tie najkrajšie návrhy, dobre vediac, že aj v tom

páde, keby tiež boli prijaté, zodpovednosť za tieto návrhy nepadá na nich, lež na tú väčšinu, ktorá ich prijala. Ľudoví vyslanci smeľe môžu zadať návrh, že aby sa nielen pozemková daň znížila, lež že aby sa vôbec praziadna daň neplatila. A skutočne trochu sa aj čudujeme, že po p. Rakovszkom nevstal hore pán páter Lepsényi a nezadal návrh, aby bola každá daň sotretá, a okrem toho aby každý obyvateľ krajiny dostával ročite z krajinkej pokladnice 100 zlatých.

Ľudoví vyslanci môžu smeľe zadávať takéto návrhy, lebo sú vopred ubezpečení, že rozumná liberálna strana takéto a týmto podobné návrhy aj tak odmrstí. Nie síce preto, žeby s radosťou nechcela uľaviť farchy ľudu, lež preto, že v terajších okolnosťach dane nemožno znížiť, lebo to nedovoľujú potreby krajiny. Liberálni vyslanci by s tou najväčšou radosťou odhlasovali zníženie pozemkovej dane, keby to nateraz bolo možno.

My s našej strany tiež si úprimne prajeme, aby sa dane uľavily, lenže v tomto ohľade nejdeme vo slep napred, lež sa najprv obzrieme aj na zadnie kolesá. Práve tak to robí aj vysoká vláda. Ct. čitatelia dobre vedia, že finančný minister pracuje na návrhu zákona, ktorého cieľom je, aby urovnornil daň, asice tak, že kto má väčšie príjmy, ten nech platí aj dľa vyššieho kľúča vymeranú daň. Ďalej v terajších okolnosťach a pomeroch vláda nemôže ist' Jaknáhle sa výdavky krajiny umenšia, na pr. tým, že nebudeme nútení tak veľké vojsko ustavične vydržiavať, ubezpečujeme ct. čitateľov, že liberálna vláda nebude čakať, kým ľudová strana zadá návrh ohľadom zníženia dane, lež sama od seba zníži dane.

Tol'koto o samom návrhu, ktorý bol len preto zadaný, aby ľudová strana mohla zaslepíť široké obecnstvo tým, že ona chce znížiť dane a liberálna strana je, ktorá toto prekazila. Ubezpečujeme ale ct. čitateľov, že keby dnes prišla ľudová strana k vláde, od čoho nech nás Pán Boh chráni, ani o krajcjar by daň pozemkovú nesnížila.

Musíme ešte niekoľko poznámok spravíť na lamentácie, ktorými «Kreššan» roztrpčuje svojich čitateľov. Medzi iným aj to hovorí, že ešte aj ten divoch v Afrike má príjemnejší život, lebo ani divosi v Afrike neplatia tol'kú daň, jako my tu v Uhorsku. Nevieme, ktorý z pánov redaktorov «Kreššana» cestoval po Afrike, a ktorý zkúmal tamejšie pomery. Ubezpečujeme ale patričného pisateľa článku, že v tom má pravdu, že ani divosi v Afrike neplatia tol'kú daň, jako my. Má pravdu, lebo veď divosi v Afrike neplatia vôbec žiadnu daň, a tak tedy my na každý pád platíme viac, než afrikánski divosi. Ale aj v tom ubezpečujeme ct. čitateľov, že ani jedon z pánov

redaktorov «Kresfana» nečaroval by s divochami Afriky, napriek tomu, že títo vôbec žiadnu daň neplatia.

Pozor ľud náš dobrý slovenský, nedaj sa našťavať pekno-zvučnými slovami a návrhami, ktoré ľudová strana len tak na zdarboh rozdáva a ktorými nemieni ulaviť farchy ľudu, lež mu chce len oči zaslepíť.

Slovo k rodákom.

Známo vám je z každodennej vlastnej zkušenosťi, že často nevediac ani prečo, jedného bária neznámeho alebo len povrchno známeho človeka, ako by sme k tomu tie najzávažnejšie príčiny mali, nenávidíme, ba skoro s ošklivosťou naň hľadíme, kým zase iných tiež snáď len málo, iste ale len povrchno známych ľudí mimovoľne obľubujeme, chválime a nad iných povyšujeme. Tento nezriedkavý zjav, ale istotne viac-menej podivný, menujeme citom antipatie a sympatie. Je to ako by pocit ľudskej prirodzenosti, ktorá menovite v detskom veku k obrane jeho krehkosti zlá sa byť potrebnou, a často i dospelým k úspechu a osuhu býva. No ako každá vec má dve strany, tak je to i so sympatiou a antipatiou. Rozumný človek vôbec a národ i ľudstvo zvlášť nesmie sa dať týmito nespolahlivými citami vodíť, ináč by len k svojej škode do bludu prišli.

Takáto antipatia zjavuje sa u nás medzi pospolitostou oproti spolublížnym našim židom, a túto mimovoľnú zášť ľudia k náboženstvu všeplatnej lásky patriaci podnecujú, živia a k svojim osobným zámerom vynasnažujú sa všemožne vykoristiť. Hriech, priestupok, zločin zostane ním keď ho spácha ktokoľvek, či žid, či kresťan. Klam, podvod, zderstvo a tým podobné veci sú každému zapovedané, a kto sa ich dopustí, prepadne zaslúženému trestu, ktorý diktuje na každého jednakou mierou všeplatný zákon. Jest aj medzi židmi zločinci, ta s nimi pred súd. Neradno, ba neslobodno ale pre týchto napádať všetkých i poriadnych a statočných, a neslušno je pre jednotlivcov palicu lámať nad celou vrstvou a opovrhovať celok len preto, že sa v ňom aj niektorí trestuhodní nachodia. Môžeme a smieme byť prísni v posudzovaní, no ale nesmieme byť nespravodlivými.

Naproti tomuto zase skusujeme i to, že takzvaná ľudová strana u pospolitého ľudu, ktorý alebo vôbec nič, alebo aspoň málo rozmýšľa, povrchno uvažuje a aj tomu najmenšiemu zkúmaniu sa vyhýbuje, nezaslúženú sympatiu, neodôvodnenú obľubu požíva. Z čiastky ani nemáme to za div, a pochopiteľným sa nám to zdá byť, lebo veď milým, príjemným, uspokojivým sa to musí

ľudu ukazovať, keď sa k nemu hlásia občania vyšších tried, tenže do popredia tisnú, všemocným ho byť vyhlasujú, jemu lichotia, ba jemu sa koria, klaňajú. Dobre to padne biednemu roľníkovi i remeselníkovi, keď páni a kňazia hovoria, kričia ba revú, že oni nemajú iného cieľu, neznajú inej povinnosti, ako ľud brániť, jemu pomáhať, jeho obľavovať, zaň žiť i mrieť.

Ale rodáci moji, prázdnyimi rečami krmení, dobre vy viete, že *«reči sa hovoria a chlieb sa jie.»* Dobre vy viete a mali by ste vedieť, že kto si nás pre seba želá získať, ten nám nehrobiana, ale nám lichotí, pochlebuje a hory-doly sľubuje. Dobre vy viete a máte vedieť, že vás rečami nikto nenasíti, nikto neošatí, nikto nevydrží, a že ku tomu potrebné sú predovšetkým skutky. Výsledky a následky pokračovania sú súdom a výrokom nad jakovostou či jednotlivcov a či väčšieho a početnejšieho družstva. Nuž a akéže výsledky môže preukázať tá takzvaná ľudová strana? Žiadne! Akéže následky majú jej pokračovania? Smutné! Rozhorčili mysle, zničili pokoj, zasiali zášť i rozbroj, podkopali auktoritu vlády i vrchnosti, ztroskotali dôveru k zákonom, nahuckali tichý ľud, že sa im odoberá viera. Na kortesačské zástavy prilepili svätý kríž Kristov a tak ho zneuctili tým, ako ktorýkoľvek tupiteľ kríža doposavád' kedy a kdekoľvek. No a urobili to nie protivníci, lež vraj obhajci kríža! Tým väčší to hriech, tým väčšia hanba. Lož a klam je ich zbraň. Lstive natrubujú vám, že liberalismus je protivou náboženstva. Podlou rafineriou hovoria vám, že dnes v uhorskom verejnom živote ten už dvaja faktori rátajú: Koloman Tisza s liberalismom a Ferdinand Zichy s kresťanstvom. Liberalismus vraj na vláde a kresťanstvo v opozícii! Nuž rodáci moji, v tomto je jezuitský podvod; v tomto väzí ten ohromný a trestuhodný klam. Práve liberalismus je najbližší kresťanstvu, práve on stojí v službe tohoto. Nie kresťanstvo je v opozícii, toto je v krajine našej všade, v každej strane, ba nad všetkými stranami. Ale klerikalismus, ultramontanismus vládybažnosť a chtivosť panovania kňazov je tá ľudová opozícia, od ktorej nech nás Pán Boh uchová dnes i na všetky veky. Panovanie parlamentárnej vlády a vrchnosti má hranice, spojené je so zodpovednosťou, podriadené prísnemu zákonnému i verejnému dozoru: vladárenie a šafárenie kňazov ale nemá medze, nemá úzdy, nezná putá, netrpí dohľadom, a je bez zodpovednosti. Do tohoto vás chcú uviesť tí dobrí «ľudovi» priatelia.

Rodáci pozor!

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Náš kráľ v Petrohrade. Kráľ odcestoval minulú nedeľu do Petrohradu na návštevu ruského cára. V sprievode kráľa nachádzajú sa arciknieža Otto, minister zahraničia gróf Goluchovski a vojanskí hodnostári.

Že cesta nášho kráľa do Petrohradu nenie len púhym vrátením návštevy, lež že aj politicky významnou, to netreba veľmi dokazovať. Ešte len pred niekoľkými rokmi pomer Ruska k našej monarchii a k Nemecku bol veľmi nepriaznivý, posledné časy sa pomer tento vždy viac a viac stával priateľskejším natoľko, že dnes už viac ani stopy nieto z predošlej chladnosti. A tomu sa možno len radovať, lebo čím priateľskejšie sú mocnosti, tým je zabezpečenejší pokoj. Dobrý pomer našej monarchie k Rusku aj terajšia cesta upevní.

Po čas pobytu kráľa v Petrohrade ustália sa dozaista aj na tom, ako sa chovať k terajšiemu stavu na Balkáne.

Zasadnutia snemu. Snemovňa vyslancov vydržovala 24. apríla krátke zasadnutie, na ktorom minister obchodu barón Dániel predostrel návrh zákona o zoštátnení telefonu.

Dňa 28-ho apríla vydržovali ablegáti tiež zasadnutie. Na tomto bol ustálený pracovný poriadok asice v tom smysle, že snem započne riadnu činnosť svoju 1-ho mája.

Na tomto zasadnutí interpelloval gróf Albert Apponyi ministerského predsedu ohľadom udalostí na Balkáne a straniva cesty nášho kráľa do Petrohradu. Ohľadom grécko-tureckej vojny sputuje sa vlády, že či sa mocnosti dohodly ohľadom tých zásad, ktoré chcú v platnosť uviesť pri uzavrení pokoja medzi Gréckom a Tureckom. Ďalej sputuje sa, či vlády zamýšľajú čím skôr koniec urobiť tejto bezcieľnej a politicky nebezpečnej vojne.

Straniva cesty kráľa do Petrohradu sputuje sa, či cieľom tejže nenie, uzavrenie spolku našej monarchie s Ruskom.

Ministerský predseda neodpovedal na interpelláciu.

Otázka kvóty. Členovia rakúskeho kvótového odboru prídu 1. alebo 2. mája do Budapešti, kde sa začnú ústne vyjednávania s uhorským kvótovým odborom. Z doterajšieho stavu vecí možno nato zatvárať, že sa dohodnutie vôbec nedocieli alebo len veľmi ťažko. Rakúsky kvótový odbor vydržoval po tieto dni vo Viedni poradu, na ktorej sa rozhodli, že sa pridriavajú prvopočiatočného stanoviska, totižto, aby Uhorsko platilo 42 percenty na spoločné výdavky.

Z Viedne píše, že jak rakúska, tak aj uhorská vláda budú nástožiť na tom, aby bola prijatá 36 pofažne 64 procentová kvóta, t. j. aby Uhorsko platilo 36 a Rakúsko 64 procentov. Toto by značilo ľavné povýšenie uhorskej kvóty a tým aj zvýšenie našich výdavkov.

Grécko-turecká vojna. Čo hľadali Gréci to aj našli. Nevedeli sa vpratať do kože, tak im pomohli Turci, a naučili ich, aby sa nepúšťali nerozmyslene do vojny.

Vojna medzi Tureckom a Gréckom sotva trvá dosiaľ dobrý týždeň a Turci na celej čiare zvíťazili. Dnes je už Tessalia v rukách tureckých.

Porážka Grékov má smutné následky. V hlavnom meste Grécka, v Athénach, vypukla vzbura. Grécky ľud je nespokojný s doterajším výsledkom. Keď pred pár týždňami obyvatelia mesta Athén žiadali si vojnu proti Turecku za každú cenu, všetko obyvateľstvo, malé i veľké snívalo o skvelom víťazstve. A teraz dochodia zprávy, že grécke vojská sú všade porazené a utekajú do stredu svojej vlasti.

Hnev obyvateľstva namerený je proti kráľovičovi, ktorý je hlavným veliteľom vojska. Ale nielen kráľovič je nenávidený, lež grécke obyvateľstvo rozhorčené je už aj proti celej kráľovskej rodiny a proti vláde, ktorá bola dosť slabá a povolila všeobecnej žiadosti a nerozmyslene sa pustila do vojny. Vláda sa poďakovala, tým sa ale neutíšila všeobecná rozhorčenosť, ktorá dosiahla už taký stupeň, že sa obávajú o životy kráľovskej rodiny.

Europejské mocnosti, ktoré všetko možné spravily, aby Grécko odhovorily od tohoto rozhodného kroku, chovajú sa predbežne ticho a čakajú, kým ich Grécko osloví, aby mu vypomohly z blata. Grécko sa ale okúňa teraz prosit pomoc od tých mocností, ktorých dobre mienenu radu predtým si ani nevšímlo.

Tak sa zdá, že o krátky čas bude koniec tejto vojny, lebo veľmoci nedovolia, aby turecké vojská obsadily hlavné mesto Grécka; ony si zostanú dôsledné a nedovolia, aby z tejto vojny Turecko koristilo, jakoby neboly dovolily ani to, aby si na pad víťazstva Grécko prisvojilo niektoré územia Turecka.

Náš panovník v Rusku.

Náš panovník odcestoval v sprievode arcikniežata Ottu, ministra zahraničia Goluchovského a viac dvorných hodnostárov do Petrohradu na návševu ruského cára. Dvorný vlak pohol sa z Viedne v nedeľu večer a dorazil do Petrohradu v utorok rano o 10. hodine predpoludním. Na ceste vítali panovníka všade veľmi okázale. Vo Varšave bol panovník veľmi oduševnene uvítaný. Po Rusku všetky väčšie železničné stanice, kade náš panovník cestoval, byly utešene ozdobené.

Na utešene ozdobenom petrohradskom nádraží uvítal nášho kráľa ruský cár so svojim mladším bratom Michalom a viacerými veľkokniežatmi. Uvítanie bolo nadmier priateľské. panovníci stiskli si vrele pravice a trikrát sa pobožkali. Arciknieža Otto a cár sa pobožkali. Cár, ktorý bol v rovnošate generála rakúsko-uhorskej pechoty, predstavil kráľovi svojho brata a ostatné veľkokniežatá, podobne náš panovník, ktorý bol v rovnošate dragónskeho pluku ruského, ktorého je majiteľom, predstavil svoj sprievod. Potom panovníci prešli popred parádnou stotinu, na to sadli do koča: cár sa viezol s našim

panovníkom a arciknieža Otto s bratom cárovým Michalom. Prievod tiahol za salutovania po Newskom prospekte rozostaveného vojska za zvukov trúb a bubnov a búrlivých ovácií nesčíselného ľudstva, ktoré oduševnene volalo: hurrá!

Keď prišli panovníci do zimnej paloty, zavznelo 31 delových výstrelov. Tu uvítali kráľa ruskí dvorní hodnostári. Kráľ navštívil najprv ovdovelú cárovnú a potom cárovnú Feodorovnu Alexandrovnu.

Po poludní kráľ s arcikniežatom Ottom šiel do chrámu Petro-Pavlovskej pevnosti a tam složil veniec na rakev cára Alexandra III.

Večer bol dvorný obed, na ktorom cár vyniesol toast v tom smysle, že je šťastný prítomnosťou nášho kráľa, ktorá je cenným dôkazom úprimného priateľstva, spájajúceho obúch panovníkov skrze spoločné úmysly a zásady, ktoré chcú zabezpečiť mier. Táto solidarnosť je cenná. Náš kráľ tiež v prípitku odvetil, že v srdečnom prijatí vidí nový záloh úzkeho priateľstva, ktoré ich spája a tvorí trvalú záruku mieru.

Náš kráľ vymenoval mnohých ruských hodnostárov radmi, podobne i cár rakusko-uhorských hodnostárov.

Večer bolo mesto Petrohrad utešene osvetlené.

Na druhý deň v stredu bola veľká vojenská paráda na ktorej bralo účasť 50.000 mužov vojska rozličnej branže.

Popoludní prijímal náš panovník diplomatov a deputácie.

Panovník odcestuje z Petrogradu vo štvrtok.

DOPISY.

Lúčky, v polovici apríla 1897.

Veľactený Pán Redaktor!

Prv. než by som sa chytil ku jarnej poľnej práci, o ktorej môžem povedať, že ma už predo dvermi čaká, chcem niečo nového zdeliť aj z našej dediny.

V našom milom časopise som sa ešte hen lanského roku dočítal, keď nás, to jest našu hlavu voľakto obviňoval, že pre jedenstošesťdesiat školopovinných detí máme len jedného učiteľa. Ba aj o tom som sa dozvedel, že nám pre túto istú príčinu chce štát štátnu školu postaviť. Tohoto bobáka sa ale veľmi naľakal pán farár a vydal rozkaz, že stavanie štátnej školy treba všemožne prekaziť a obecnú školu vystaviť.

Naším občanom toto trochu začalo krútiť v hlave, že prečo by oni mali svojich usporených pár groší obetovať na stavanie novej školy a na plat druhého učiteľa, keď oni toto všetko môžu dosiahnuť od štátu za darmo. Pánu farárovi sa ale táto zdravá mienka našich občanov veľmi nepáčila a preto začal im ju od koreňa vyvracať. Pravda, pri tomto nazval štátnu školu beznáboženskou a pohanskou, ktorá dievky nie za kresťanov ale za nezabohov a pohanov vychováva.

Tedy túto školu treba všemožne prekaziť i vtedy — hovorí pán farár — keďby sme následkom tohoto prinútení boli i tie najväčšie obete doniesť. Prečo by, vraj, občania ročíte nemohli obete donášať na tento vý-

znamný a ku všeobecnému dobrému vedúci cieľ, keď sa on sám a len k vôli občanom zrieka sto zlatového istého ročitého dôchodku, ktorý by on za vyučovanie náboženstva v tejto štátnej škole od štátu obsiahnul. Ľahko je niekomu obetovať to, čo ešte nemá!

Či ale táto hrozitánska obetavosť neprezradzuje a nepodráva jeho vlastné reči, keď hovorí, že štátna škola je pohanská a že sa štát nestará o vyučovanie náboženstva? A začo že by chcel, alebo mal dostať pán farár tú stovku, či azda len za dáke vizity?!

Naši zaslepení občania ale napriek tomu sadli na lep pánu farárovi a usniesli sa, že budú stavať obecnú školu. Obecného majetku ale niet, pán farár tedy chcel, aby sa táto škola vystavila z majetku jednotlivých urbárikov. Ale my urbárici si náš vlastný majetok — do ktorého jednotlivých občanov celkom nič — dať nechceme a toto je tá slučka, ktorá celú túto záležitosť hatí. Pán farár aj túto chce tak rozmotáť, že keď my urbárici nechceme školu stavať, aby sa kelčíky na duše rozvrhly.

Tento návrh pána farára sa ešte nemilšie dotknul našich chudobnejších a v hodnom počte sa nachádzajúcich občanov, ktorých dušami laskavý Pán Boh nemalo obdaril a ktorí o znášani tejto novej a veľkej farchy ani slychať nechcú, a tak celá táto záležitosť na zátone trčí.

Skaly na túto školu sú už navozené, lenže ešte teraz istotne nevedieť, čo sa bude z nich stavať, či škola, či kréma, či konsum, či obecný dom a či špitál pre dobrodincev obce.

Minulého mesiaca mali sme voľbu do obecného výboru, do ktorého bol aj náš pán farár vyvolený. S tým je ale nie spokojný, lebo že je nie vraj virilistom. Dľa mojej mienky, taký, ktorý v obci svojho vlastného majetku nemá, ani výbornikom by nemal byť. Takému je ľahko výbornícke uzavretia vynášať a s majetkom iného šafáriť, keď sa to jeho ani v tom najmenšom netýka. Náš pán farár by chcel, žeby sa mu nielen zahrada ale aj pole dávkymi baštami obradilo, keď by ho ale voľakto odanil, aby ku znášaniu obecných tiarh len jedným-jedinkým krajiarom prispel, proti tomu je vstave apellovať až pred Jeho Jasnosť.

Počul som, že náš vysokovážený pán ablegát Július Mattyasovszky leží ťažko nemocný, ba že sa aj operácii podrobil, ktorá by mala šírenie choroby prekaziť. Ja mu zo srdca prajem, aby mu laskavý Pán Boh, ten najväčší lekár jeho chorobu ulavil a predošlé stále zdravie prinavrátil.

No nie takto sfachetnokresťansky smýšľajú naši ľudári, ktorí v srdciach svojich ani len za babku nemajú lásky a sútrpnosti naproti svojmu blížnemu, radosti ale nad nešťastím hodnú porciu. Už ich zase niektorý nesvedomitec musel pobalamútiť, keď si do jedného porávajú, že veru náš pán ablegát preto onemocnel, lebo sa dal vyvoliť na liberálnu stranu, ba že mu aj živú žabu zo žalúdka vyrezali.

Oh, hlúposť a tma nesmierna, jako si od falošných lampášov zle osvietená a cele zbalušená!! Nuž či takéto, defaciemu rozumu sa hodiace táraniny počúť z úst jedného liberála? Nie, lebo tento každej chorobe pripisuje jedine moc prirodzenú a žiadnu politickú.

Veď nejdem ďaleko a keď by boli ľudári nášho farára zvolili za ablegáta, ktorý po tieto časy tiež ťažko onemocnel a ako počúvam, že na srdcové krce trpí, vtedy my liberáli jeho chorobe by sme tiež mali pripisovať príčinu politickú alebo niečo podobného tvrdiť, že má hada v srdci.

Povybíjajme barevné a na oko pekné sklá lampášov falošných a ony budú svietiť svetlom pravým.

Nezabudnem pripomenúť, že v našej obci očná choroba, takzvaná trachoma sa veľmi rozmohla. Pre túto nebezpečnú nemoc navštívil nás od vysokého ministeriumu vyslaný lekár, aby najprv kousťoval čili ustálil, v akej miere a v koľkých pádoch táto strašná nemoc u nás panuje. Nezadlho príjde druhý lekár, ktorý ju bude liečiť. Hľa, takto otcovsky sa stará vysoká vláda aj o našich ľudárov, ktorí keď aj od duševnej slepoty sa kurovať nechcú, aspoň aby ich od telesnej slepoty zachránila.

Po tieto dni som sa bol z novín dočítal, že školská stolica jednej obce v stolici aradskej odsúdila na smrť tamejšieho učiteľa, ktorý na túto chytlavú očnú chorobu onemocnel a len ališpánovi tamejšej stolice sa môže ďakovať, že tento výrok smrti nebol uskutočnený. Netreba ani pripomenúť, bo to každý uhádnuť môže, že kto je príšes tejto svetočyrnej a do Afriky medzi ľudozrúťov súcej školskej stolice a že títo sudcovia zaiste nie sú liberáli.

Možno že aj nášho bývalého učiteľa ten samý osud čakal, o ktorom nevedeť, či on mal dačo v oku, a či jeho mal dakto v oku.

S Bohom! druhý raz viacej.

—mk—

Skalica, dňa 26. aprila.

Veľactený Pán Redaktor!

Veľkonočné sviatky sme s Božou pomocou šťastlivo prezili. Prosíme p. Boha, aby nám aj naďalej udelil trpezlivosť; nádejeme sa, že budeme mať lepší rok, než jaký bol pominulý. Jar sa nám zavčasu začala ukazovať, časté dažde poľné práce ale predsa odťahovali, tak že niektorí gazdovia až do Jura neboli úplne hotoví so siatim. Doteraz jak oziminy, tak aj jariny pekne stoja; častejšie dažde len napomáhajú zrať rastlín. Sadenie zemiakov, repy, kukurice (turecké žito), je teraz v plnom práde.

Nového na tento čas máme len to, že jedon dobrý vták z mestských stodôl vláčil v noci seno do svojho hniezda, kde ho aj chytili.

A keď nenie nič nového, spomínajú si ľudia obyčajne staré hriechy. Tak tedy aj ja rozpoviem rozhovor, ktorý som počul len nedávno, ktorý sa ale vrtí okolo starej veci.

Nádenníci majú teraz najviac práce, okopávajú sa v vinice. Keď sa síde 5—6 kopáčov, veru si len všeličo porozprávajú cez celý deň, aby im čas ubiehal.

Bol som svedkom nasledujúceho rozhovoru:

Janko: Bolo že to kriku na tej našej ľudovej strane! Keby nám tak boli dovolili, čo by sme všetko boli porobili tým liberálom; tých bola len hrstka a nás bolo celé krdlo.

Durko: Nuž to je pravda, že nás dost bolo, ani ja, ani vy, ani ostatní sme nechybeli, nuž ale čože to pomohlo, keď sme vy nie voličia, a na strane liberálov každý keď odovzdal hlas, išiel domov.

Miško: Volič sem, volič tam, keď ide o vieru, tam má každý byť.

Durko: Horkýže tam šlo o vieru, to len tak natrúbili, aby sa chudoba bila.

Ondrej: Nevie, prečo to bolo, ale na voľbu sme dostali po päť zlatých, aby sme nosili zástavu ľudovej strany, a aby sme hodne kričali „nech žije ľudová strana!“ Ba kto ozaj len tak podhuckal a také nepokoje zastrojil, podobalo sa to u nás nejakej revolúcii.

Janko: Nuž ktože druhý, jako liberáli, lebo ved nám oni odoberajú sviatosti. Však oni zničili sviatosť stavu manželského.

Po týchto slovách zodvihol hlavu aj Ignác, zastrčil motyku do zeme, vyklepil si fajku a začal:

— No priatelia, ja vás len počúvam; viete, ja som od jakživa nikdy nerád mnoho hovorieval, teraz sa ale neviem zdržať, aby ohľadom otázky, o ktorej sa rozprávate, nepovedal svoju mienku. Ja som mnoho skúsil po svete, viem, jako kde ide. Všade skusujeme len faloš a neúprimnosť. Keď kto s pozornosťou sprevádza konanie tejto novej ľudovej strany, nuž nahliadne, že sú to len všetko figle, nástrojené k zavedeniu ľudu. Keď pred niekoľko rokami bola pozdvihnutá daň od cukru, špiritusu, mäsa atď. nikto sa z kňazov neozval proti tomuto pozdviženiu dane, vtedy boli všetci kňazia liberálni. Teraz ale, keď vidia, že utratia štólu, kričia proti liberálom. Prečo to neurobili skôr? Kňazia dobre vedeli, že dane už vtedy sedlač dobre obťažovali, prečo mlčali vtedy?

Ja sa nemiešam do politiky, ja si ticho ujedám svoj každodenný chlieb, ale som predsa začal premýšľať, prečo odrazu začali tak behať grófi, a nastrkovali sa za obrancov 7. sviatosti, totižto sviatosti stavu manželského. Títo páni grófi a baróni aj tak nepovažujú manželský stav za sviatosť, oni sa žená nie z lásky, lež buď pre majetok, buď pre rodinné spojenie. Ani kňazi sú neoprávnení povedať mienku, veď sa nie oni žená, lež svetskí, a tak tedy aj reformovanie stavu manželského patrí civilným a nie kňazom.

Ďalej som nepočúval. Tešil som sa, že som takéto zdravé myšlienky počul u ľudu. S Bohom!

Skaličan.

Stupava koncom aprila.

Veľactená Redakcia!

Aby sa široké obecnstvo nenazdalo, že liberálna strana, ktorá pri posledných ablegátskych voľbách tak slávne zvíťazila u nás nad ľudovou stranou, v okolí našom zaspala, ozývam sa v tomto milom časopise, podajúc v krátkosti, čo nového u nás.

Snáď žiadna porážka neboli ľudovú stranu tak jako tá, ktorú u nás utrpela. Rana táto je tým bolestnejšia, že sa práve katolícky kňaz opovážil v cestu postaviť ľudovej strane. Zavedené massy ľudstva sa pravda nad tým p zastavily, že jako je to možné, že katolícky kňaz, ostrihomský kanonik vystúpil proti ľudovému kandidátovi. Zavedené massy byly toho presvedčenia, že každý kňaz musí držať s ľudovou stranou a tu sa zrazu vyskytne kňaz, asíce kňaz vysoko postavený, ktorý rozhodne odsúdiť pokračovanie a agitovanie ľudovej strany, nazvúc ho nevlasteneckým, katolíckej cirkvi škodlivým. Franc Komlóssy, ostrihomský kanonik a hlavný škôldozorca je tento smelý muž, ktorý sa statne oproti postavil nevlasteneckému jednaniu ľudovej strany.

Ale nielen v okrese, aj v sneme povedal otvorene a mužne svoje náhľady a aj tu pred celou krajinou odsúdiť pokračovanie ľudovej strany. Samo sebou sa rozumie, že toto smelé vystúpenie Komlóssyho veľmi prajne účinkovalo na tunajšie obyvateľstvo a veľká čiastka obyvateľstva začala rozmýšľať nad mužným krokom ablegáta Komlóssyho. Otvorenejšieho rozumu obyvatelia prišli k tomu zdravému náhľadu a presvedčeniu, že keby liberálna strana skutočne bola katolíctvu škodlivou a keby len ľudová strana bránila záujmy katolíckej cirkve, žeby v tom páde nemohol byť žiadon katolícky kňaz, tým

mieň kanonik proti ľudovej strane. Franc Komlóssy ostrihorský kanonik je dobrý obhajca katolíckeho náboženstva a vzdor tomu je nepriateľom ľudovej strany, lebo vidí, že účinkovanie jej škodí katolíckej cirkvi a škodí zároveň aj vlasti.

Každý si môže predstaviť, že Komlóssy je vystavený nápadom so strany ľudárov; on ale vedomý súc si, že čo robí, že to robí v prospech náboženstva a vlasti, smele kráča na vytknutej ceste. Najnovšie sa podakoval z hlavného škôldozorstva, ktoré tak neunavne a zdarile viedol 5 rokov. Jeho Eminencia podakovanie prijal. Nepriaznivec Komlóssyho rozchyrujú okolo po svete, že ostrihorský primas preto prepustil Komlóssyho, lebo nebol spokojný s jeho účinkovaním. Komlóssy má čisté svedomie a takéto chýry ho ani najmieň neznepokojujú.

Ale nejdem sa už toľko rozpisovať o politike, prejdem na to, z čoho v prvom rade zijeme, na chlieb vzdajší a na opísanie toho, od čoho chlieb tento závisí, t. j. na počasie. Počasie nenie najpriaznivejšie, chladné vetry dujú; ani dažďa sme dosiaľ nemali dost a tak sa rastlinstvo ani nevyvinuje tým spôsobom, jako sme to očakávali. Pšenica sa pomaly vyvinuje a miestami žlkné. Jarný jačmeň a ovos sme už zväčša zasiali a siatiny tieto dost pekne aj sišly. Teraz je v prúde sadenie zemiakov; kapusty sme už tiež vysadili a priesada vzdor chladnému počasiu pekne sa vyvinuje. Vinice dobre prezimovaly, už sú okopané. Ovocné stromy sú plné kvetov; chlážim ale pravdepodobne škodila. Krmné rastliny sa všeobecne pekne vyvinujú. Statok nám je zdravý a chodí na pašu.

Vlastenec.

BESEDNICA.

Zlodej.

(Z hollandského)

Je pošmurný októbrový deň. Ticho, bez plačkania pláva v hmle pomedzi zelené hate rybárska bárka. Voda je hladká, rovná, jako zrkadlo, len tmavé tóne možno v nej vidieť.

Povrch vody nehýba žiaden vetrík a nikde, pokiaľ len oko vidí, nevidno ani jednu loďku, ba ani vtáčika. Iba keď kde-tu s ľava alebo s prava od hatí ľahký dym vystupuje snáď z postranného domčeka za hatou sa nachodiaceho, alebo ešte ďalej krídla vetrného mlyná kynú.

Zrazu počuť nejaký hluk a nezadlho tam ďalej vidno postavu dvoch chlapov, ktorí dlhý a vyťahnutý povraz držia a k ním naplnenú loď za sebou ťahajú. Dvaja mocnej postavy chlapi s nahnutým chrptom, s ovesenou hlavou, ruky na prsách zakrižlené konajú túto, nie pre ľudskú silu patriacu prácu. Jako ťarchu ťahajúce hovädá vždy pomaly sa pohybujú. Pot sa im valí po tvári, jako s vršku hučiaca voda; nedívajú sa ani v pravo, ani v ľavo; nerozprávajú, ale len vždy ťahajú, jako hovädá, túto ťažkú loď.

Stará, zhníla je už ona, natoľko je naložená, že jej kraje len na kúske nad vodou vidieť možno. Jakoby ospanlive, bez vôle pláva po vode táto loď a jej predok sotva že vodu zmúti. Lodník dobre pomáha, dlhé veslo v pravo a v ľavo do vody zmáča, ovesí sa naň celou silou a snáď práve toľko potisne on loď, jako ju sluhovia po brehu idúci ťahajú.

Lodník je chudý, kostnatý, vysoký človek, ale už starý. Jeho počernú tvár hlboké brázdy okrášľujú, jeho čierne oči veľké obočie zatŕňuje, zpod čiapky mu vidno šedivé vlasy. Je on ešte mocný, údatný človek. Jeho ruky jako železné kramle stískajú drúk a skoro sa čuduje človek na tom, že na vesle znak jeho sily nevidno. Ťažký kabát si složil, jako i zaolejovaný klobúk aby sa slobodnejšie pohybovať a pracovať mohol. Tvár jeho prezradzuje smutný výraz — veľa starosti má snáď a ešte viac sa mu ich zdá vidieť v jeho budúcnosti.

Pri kormidle stojí asi dvadsaťročná dievča. Oblečená je vo vlnenej sukni a kabáte; na hlavu si uviazala červenú šatku, zpod nej jako havran čierne vlasy jej vykukávajú. I ona je počerná, jakoby bola španielskeho pôvodu; oči má čierne, svietivé. Pekné a hodné je to dievča, vie ona použiť svoje ruky, nezahanbí sa ani pred jedným loďným sluhom. Jej zaobchádzanie s kormidlom sbehlosť, vôľu a odhodlanosť prezradzuje. Pri jej očiach a rukách sa netreba báť, že loď na zátoň, na homok sadne.

Pravda, že sa trochu zamyslenou zdá byť; bez toho ale, aby dačo zazrela, díva sa na planinu vody a na hmlu, ktorá po obzore hore sa vyzdvihuje. Tak sa zdá, že pred ňou, z vody a z hmly obrazy vystupujú, ktorých pohľad ju trápi a mučí.

Veď hrozný, ale predsa i veselý je tento dnešný deň pre ňu. Dnes rano sa otvoril pred Dórou žalár.

Všakže sa trasie človek na toto slovo? Dva týždne ona tam ztrávila — dva týždne boly viac ako dost na to, aby ona na celý jej život bola poznačená. Jej tento trest zdal sa byť štrnásť rokov.

Súd ju odsúdil pre krádež strieborných hodinek na lodi, ktorá bola zakotvená pri lodi jej otca. Bella, tiež lodníčka, svätou prísahou tvrdila, že je Dóra vinná a ukradenú vec našli i schovanú na lodi jej otcovi patriacej.

Dóra za nepravdu, za lož vyhlásila tvrdenie lodníčkino a v hneve celá očervenela, keď jej rovno do očí tento klam tajila, lenže dôkazy boly veľké a súd ju následkom týchto i odsúdil.

Otec Dirk bol týmto až priveľmi zronený; on, statočný človek! Dóru opustil i jej verenec. Nechcel si zlodeja za manželku vziať. On vraj chce byť statočným človekom a zlodeja nechce.

Otec Dórin v jej prítomnosti neplakal, keď ona za svoju vinu musela trpeť; ale keď bol na lodi sám, vtedy plakal, lebo sa vo svojej dcére tak veľmi zklamany cítil. On všetku svoju nádej v nej skladal, keď matku, s ktorou on za päťdesiat rokov sem a tam plával, do cintorína vyniesli. Jeho dcéra bola preč len za dva týždne, ale i pre nebo boly to dva roky. Naposledy sa uspokojil, počítaval hodiny, dni, kedy sa už minie jej trest.

Kým Dóra bola v žalári, cítila sa celkom zničenou, ona, ktorá ku slobodnému životu na Šeldi, a na jej rozkošných riekach bola privykutá, kde vždy so spevom konala svoju prácu, ktorú jej otec tak rád mal, čo aj nič nepovedal. Medzi tými nemými štyrmi stenami nenávisť a pomsta opanovaly ju a celú jej dušu, celé jej myslenie zaujaly. Bola by sa smiala, tešila zo srdca, keby loď červenej Belly bola mohla vidieť utonúť. Ona v myšli to už i videla, jako tá loď utonula so všetkým čo na nej bolo, lenže ona ruku svoju k ochrane nezdvihla. Ba v myšlienkach ešte loď túto i hromom rozdrúzanú videla. Keď ale ona na takéto myšlienky prišla, keď ju tieto trápily, v myšli sa jej predstavila matka a zlost ju pominula, búra v jej srdci sa utíšila.

Zdalo sa jej jako by jej matka vravela: „Milé dieťa, nechaj pomstu Pánu Bohu.“

Dnes rano sa otvorily pred ňou dvere žalára. So sklonenou hlavou, popri domoch sa ponáhľajúc obrátila sa Dóra k prístavu, kde obyčajne loď jej otca zakotvená bývala, alebo kdeby najskorej bola mohla počuť, kde jej otec odišiel.

Už z ďaleka ju poznala; práve sa mala pohnúť. Otec stál na palube; ťahajúci sluhovia boli pripravení na hati Preša cez niekoľko lodí bez toho, aby sa bola dívala na ľudí, stala si ku kormidlu prv, jako by ju bol otec zbadal.

Jako ju Dirk spozoroval, práve prestrašený myslel, že ho klamú smysly, ale veru to nebol klam, to nebolo len predstavenie sa, ale to tam sama Dóra stála. Nerád veľa rozprával; kývnul jej dobrý deň a meno Dóra sa mu v hrdie zastavilo. Dievča mu tiež pokývalo a cudzým sa tak zdalo, jakoby sa medzi nimi nič zvláštneho nebolo stalo. A keď jej otec ku kormidlu pristúpil len toto preriekol: „Pohneme.“ Ačpráve sa Dirk studeným jako kus ľadu zdal byť, predsa v srdci jeho iskierka blaženosti sa trblietala. Vinná a či nevinná — on ju zas videl! Vinná a či nevinná — dievča predsa bolo len jeho dieťa, jeho miláčik.

Práca mu tak ťažko nepadne, loď pláva po povrchu vody — myslí si sám sebe a tým je on blaženejší, lebo veď osamote plávajú, kde Dóru nikto nevidí — nikto, jedine vrany, ktoré ponad vodu sem a ta preletujú, buky, ktoré sa tu a tam po nad haf vyzdvihujú, v dialke vyčnievajúca veža a na obzore jedon dva kývajúce vetrné mlyny.

Dirk stojí na palube a díva sa na Dóru. Jako ju tu mocne, opatrne a iste kormidlovať vidí, pohne ho a šeptá si sám sebe: Predsa je len škoda... také poriadné dievča, opravdivá perla dievčat!

Priblíži sa ku kormidlu a pomaly ale potešujúce jej povie: „Dóra, zabudnime všetko a odpustime.“

— Nie, — odpovie dievča, — nie otče, ja zabudnúť neviem.

— No ale teda aspoň nech je medzi nami pokoj.

— Ó, to áno, — povie Dóra.

Blížia sa ku jednej obci. Červené škridle domov sa odražajú od tmavej vody a mlyn, ktorý na hati s oblakami vojnu vedie, našiel kamaráta vodu, ktorá tiež sa protiví jako jej súdruh na hati.

Pri moste stojí jedna nemotorná loď, ba je to len bárka rybárska, na palube tejto bárky niekoľko otrhaných rybárskych detí sa hrá. O sťažení lodí je opretá jedna ženská s dieťaťom na rukách.

Keď Dóra pozná ženskú, studeno jej je okolo srdca a na okamih sa jej hmla pred očima rozťahne. To je červená Bella, ona je to s jej rapavým obličajom, s jej škufavými očami, ktorá vie hrešiť jako poban. Ano, tá je to, ktorá oproti nej svedčila, Boha za svedka volala, že hovorí pravdu, a predsa len lhala, klamala veru, riekla Dóra, že to robí z nenávisti, že jej závidí jej chlieb.

Bella tiež poznala Dóru. Urážlivým, vyzývajúcim a uštepácným zrakom sa dívala na odsúdenú. Dóra stojí rovno pri kormidle a jej zrak horí na jej obžalovateľkyni. Voda delí týchto dvoch nepriateľov, ináč by ako dva divé zvery jedon na druhého sa vrhly.

Loď sa približuje.

Jedno otrhané dieťa červenej Belly, ktoré bosé po palube skáče, zrazu ta obráti zrak a matka ho navádza aby vykrikovalo na Dóru:

— Zlodej! — kričí toto dieťa, a za nim kričia všetci, tancujú, uhýňajú sa bezočive po palube, smejú sa a vrieskajú, jako by boly malí čerti. — „Zlodej! zlodej!“ — vždy len vykrikujú a rukami v povetří máchajú, jako by krádež napodobňovali. Červená Bella sa spolu s nimi smeje.

Tvár Dórina zbfadla, oči jej horia, srdce jej ale tuho bije. Čože jej je v ceste, aby neskočila na palubu tejto lodi a aby prekliatej ženskej nôž do srdca nevrátila? Ale ona nepohnute ostane na svojom mieste. Červená šatka jej s hlavy spadla a vietor sa hrá s jej červenými vlasmi.

Dirk sa pokojne díva na tento výstup, ale je vždy hotový, že keďby bolo treba hneď medzi dva bijúce sa kohúty skočiť a červeného odsotiť.

Deti škriekajú, skáču a jedno druhé strhajú, aby len čím bližšie mohli prísť k cudzej lodi. V tom sa jedno potkne a padne do vody.

Hrozný výkrik zavznie z úst červenej Belly, ale kým ona k sebe príjde z tohoto náhleho strachu a dieťa z rúk shodí, vidí, že Dóra smele do vody skočila.

Dóra chytí tonúce dieťa, to sa jej vyšmikne z rúk, zas ho lapí. Niekoľkonásobným rozťiahnutím svojich rúk dosiahne loď, dieťa položí na palubu a navráti sa na svoju loď.

Toto je jej odpoveď a ani nepočuje, chlapčisko, na lodi, keď už ona dieťa na nepriateľskú palubu bola složila, ešte raz zlodejom nazvalo.

Teraz si zas stane ku kormidlu, až do niti mokrá, loď pláva ďalej a ona hlavu nazad viac neobráti.

Na hati sa sbehlí ľudia, ktorí počuli hrozný výkrik; červená Bella je zmatená, nastrašená, pohnutá, cíti, že je pokorená a nenávisť v nej predsa blkom horí.

Keď sa jej spýtali, kto jej oslobodil dieťa, nie je vstave vysloviť meno Dórina, ale zamrmle: „Neviem!“

— Ale ba je pravda — povie malý naničhodník — zlodej bol!

Loď odplávala ďalej.

Starý Dirk pristúpil k deére a takto ju oslovil: „Toto je dobre Dóra... áno, takto je lepšie!“

Loď starého Dirka pomaly sa tratí v dialke, v hmle.

Od toho času, jako sa to stalo, minul týždeň.

Vyšiel mesiac a strieborným svojím jasaním osvecuje na dlhú planinu a dlhú haf. Tu a tam z malých oblôčkov domov už i svieca svieti, všetko osvecuje jako by hviezdy s neba padaly.

Loď Dirkova sa zo stredu „Kempen“ navrátila. Tahá hu teraz malá parolod', lebo je náklad ťažký a bohatý.

Pri kormidle stojí nepohnute, jako socha jedna čierna postava. Je to Dóra. Strážca mostu, ktorý vidí preplávať loď, túto dobre pozná srdečne zakričí dievčaťu: „Dobry večer, Dóra!“

Loď červenej Belly vždy ešte len na tom mieste stojí. Zlá žena i teraz je na palube a závistlive pozre na plávajúcu loď. V tom ju strasie. Naproti tomu Dóra sa ani neobzre.

— Radšej by bola bývala, mrmle Bella, keby mi nôž bola do srdca vrazila!

Dóra ale, ktorá tiež na udalosti myslela, potichúčky povie. Lepšie je takto... jako to raz i otec povedal.

HOSPODÁRSTVO.

Vývin hospodárstva.

(Pokračovanie.)

Veľko-statkári, aby odpomohli nedostatku robotníkov, predtým ich osadzovali, neskoršie zaviedli ten spôsob hospodárenia, že robotníkov robili účastníkmi úrody a najnovšie vstúpili do života vandrujúci robotníci.

Pri účastníckom hospodárení robotník je podujímateľom a mzdu jeho tvorí istá čiastka úrody, ku príkladu pri žatve dostanú robotníci $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{16}$ -tinu úrody, pri mlatbe 3 percenty úrody, pri pestovaní kukurice dostanú robotníci polovicu, tretinu, alebo len aj štvrtinu úrody.

Vandrujúci robotníci zaopatrujú si veľkostatkári z Horno-Uhorsku, zväčša len na leto. Nedá sa odhadiť, že uvedenie do života vandrujúci robotníkov veľmi prispelo k vyrovnaniu mzdy robotníkov.

Naše robotnícke pomery možno posúdiť aj zo zvykov, ktoré panujú ohľadom držania čelade. Menší hospodári držia obyčajne domácich sluhov, ktorí dostávajú okrem zaopatrenia 60—120 zlatých pláce. Na väčších panstvách držia bérešov, títo dostávajú v hotovosti a v prírodných v cene asi 180—240 zlatých.

Z tohoto vysvitá, že u nás hospodárske pomery možno vo všeobecnosti prajnými pomenovať. A keď sa vzdor tomuto miestami stretáme so sedliackym socializmom, alebo keď vidíme, že na istých miestach zase pracovná trieda vyvandroje, príčiny týchto smutných úkazov treba hľadať v miestnych pomeroch.

Na Dolniakoch socialistické pohyby zapríčinila tá okolnosť, že robotníci v zime nezarobia nič. Za Dunajom fyloxera pozbavila roľníkov výživnosti, ktorí mali hlavný prameň dôchodkov vo viniciach a teraz utratia tenže, vystahujú sa; na Horniakoch a v Sedmohradsku zase je v pomere k zemiám mnoho obyvateľstva, tak že sú tu následkom tohoto podmienky výživy neprajné, čo mnohých pobáda k vyvandrovaniu.

Dôkladnejšie obrábanie zemi, a zakladanie rozličných priemyselných podnikov a osádzanie rodín na Dolniakoch veľmi prispieva k tomu, že robotnícka trieda najde aj tu doma výživu a nenie prinútená vystahovať sa.

Že sa u nás polia teraz o moc základnejšie lepšie obrábajú, toho dôkazom sú aj nasledujúce čísla. Predtým obnášala úrodná pôda u nás 27 millionov hektárov (jedon hektár činí asi dve jutrá), neúrodná 5 millionov hektárov; už v osemdesiatych rokoch tento pomer sa veľmi priaznive zmenil, lebo úrodná pôda obnášala vtedy už skoro 31 millionov hektárov, kdežto plocha neúrodnej pôdy klesla na 1 million a 800 tisíc hektárov, tedy s 15 na 5 percentov.

Z obrábanej úrodnej pôdy najväčšiu čiastku obnáša oráčina. Na začiatku 50-tych rokov bolo oráčiny 8 millionov hektárov, roku 1870. vzrastla oráčina už na desať. r. 1880. ale na jedenásť a pol, r. 1890. na 11 millionov a 800 tisíc a konečne r. 1895. na 12 millionov a 200 tisíc hektárov. Behom 40 rokov vzrastla plocha oráčiny tedy o 50 percentov, a pritom sa ale plocha iným spô-

sobom obrábanej pôdy značne nezmenila. Toto je len tak možné, že sa behom týchto 40 rokov mnoho lúk a pastvísk zoralo a mnoho lesov vykynožilo, na miesto toho ale zase mnoho pôdy získalo sa regulovaním riek, vysušením močarísk, a že sa mnoho pustých miest zaliesnalo.

Dľa prírodných pomerov je oráčina veľmi rozdielne podelená. Vo vrchnatých severných a východných stoliaciach oráčina sotva činí 30 percentov — tretinu — úrodnej pôdy, na vrškovitých vidiekoch robí už asi polovicu a na Dolniakoch oráčina zaujíma 70 percentov.

Okrem už udaných príčin pozdvihly sa u nás úrody aj následkom zmeny spôsobu gazdovania.

Do polovice tohoto stololetia sa nasledovne sialo: do úhora siata bola ozimina, zatým jarina; krm dávaly lúky a pastvíska.

Od päťdesiatych rokov sa ustavične prajnejšie vyvíňovaly premavkové pomery a ceny zbožia, čo pohlo gazdov k tomu, že začali role dôkladnejšie obrábať. Miesto úhorovania zavedené bolo tak zvané menlivé hospodárenie, ktoré je ešte aj teraz udomácnené na panstvách.

Na Dolniakoch hlavný článok, pšenicu sejú do úhora, alebo po repici, krmných rastlinách alebo po kukurici, jariny po kukurici, repe alebo prípadne po ozimínach. Za Dunajom často menia sejbú nasledovne: 1. kopaniny (kukurica, repa). 2. jarná pšenica. 3. krmné rastliny (čatelina, ľadník, čalamádé). 4. Oziminy. 5. krm. 6. oziminy. Na Horniakoch sa dá toto menlivé sadenie tiež uviesť s tým rozdielom, že tam za kopaniny užívajú zemiaky.

Vzdor tomu, že je toto menlivé hospodárenie všeobecne uvedené, roľníci sa predsa ešte vždy pridržiajú úhorovania, na ktoré sú ostatne kde-tu aj rovno odkázaní.

Aj v ohľade obrábania poľa nastúpil veľký obrat. V sedemdesiatych rokoch boli ešte drevené pluhby natoľko rozšírené, že činily polovicu všetkých pluhov; drevené pluhby pomaly boli vytisknuté Vidatsovskými uhorskými a nemeckými Lackovskými; na veľkých panstvách užívajú sa parné pluhby.

Celkom prirodzená vec je, že užívanie dokonalejších strojov malo za následok lepšie obrábanie pôdy, čo chodí spolu s bohatším hnojením.

Riadne hnojenie je už od dávna vo zvyku na hôrnatých a kopcovitých vidiekoch, ačkoľvek všade niet hnoja dostatočne; na Dolniakoch do najnovších čias jak trus tak aj slamu upotrebovali na palivo, mysliac si, že bohatá masná dolnozemska pôda nepotrebuje trus.

Takéto hospodárenie dnes patrí už ale medzi výnimky a najväčšia časť gazdov, uznajúc vážnosť hnojenia, usilujú sa, aby zeme svoje aspoň každých 4—6 rokov pohnojili.

Nemožno síce tvrdiť, žeby sa u nás zeme tak obrábaly, žeby daly najväčší ošoh; ba naopak miestami, zvláste vo východných a južných čiastkach vlasti našej stretáme sa s najprvopočiatočnejším hospodárením. Ne-

možno ale tajiť, že ohľadom využitia oráčiny tiež nastúpili prajné pomery, čo badať v ustavičnom menšení sa úhorovania.

V Uhorsku ešte r. 1870-ho ležalo 2 milióny hektarov úhorom, tedy 22 procentov, roku 1880-ho zišiel počet úhorom ležiacich zemí na 18 procentov a roku 1895-ho ležalo úhorom už iba 14 procentov.

Že ešte aj teraz leží tak značný počet zemí úhorom, to hlavne zapríčiňujú Horniaky a Sedmohradsko, kde sú gazdovia nútení nechať zeme úhorom ležať.

(Pokračovanie nasleduje.)

Stav siatin v apríli.

Dľa zpráv došlých od hospodárskych zpravodajov do ministerstva orby od počiatku až do 15. apríla trvalo pre poľné práce veľmi neprajné počasie: na mnohých miestach mimoriadne mnoho dažďa, na viac miestach sneh, ľadovec a studené počasie bolo príčinou, že sú gazdovia ešte nie úplne hotoví so siatím jarných plodín. Najväčšími zaostali so siatím gazdovia na Horniakoch a Sedmohradsku, kde sotva polovica jarných prác je vykonaná. Ale sú i také chotáre, ba i stolice, kde siatie jačmeňa a ovsu dosavď ešte nemohli ani započat' pre studené, daždivé počasie. Veľké zaostatie so siatím na každý pád je gazdom na škodu, lebo semeno príde pozde do zeme a potom i to, že gazdovia pre postúpenie času menej budú môcť zasieť než za riadnych okolností. Práve tak zle to vyzerá i s kopaninami, s ktorými obzvlášť zaostali gazdovia na Dolnej zemi a za Dunajom. Počasie neposlúžilo ani ozimínám, od mnohých dažďov a vôbec menlivého počasia pšenica ožltla a kde-tu ukazuje sa i hrdza. Raž je obstojná, ale i na tej sa kde-tu ukazujú znaky špatného počasia. Jasenný jačmeň sľubuje dobrú strednú úrodu. V ozimách, obzvlášť v pšenici a repici robia väčšiu-menšiu škodu rozličné hmyzy; hessenské muchy robia škodu v siatinách jednotlivých obcí obzvlášť v békésskej novohradskej a biharskej stolici. — Pastviny z väčšej čiastky pekne sa zelenajú. Ovce a rožný dobytok na mnohých miestach už vyhánajú na pasienku a tak je nedostatku krmu trochu odpomôženo. — Práce vo viniciach sú v prúde. Vo všeobecnosti vinice dobre prezimovaly. — Ovocné stromy pekne kvitnú, lenže chladné vetry a dažď mnoho škody narobili obzvlášť v kvete kôstkového ovocia. Mraz miestami zničil mnoho kvetu na ovocných stromoch.

Jej veličenstvo kraľovna prišla tieto dni do Genfu a tam sa pobaví asi za týždeň.

Kraľovská pomoc. Kráľ daroval na obnovenie kostola oždianskej r. katolíckej cirkve zo svojej súkromnej pokladnice 300 zlatovú pomoc.

Vyznačený ministerský predseda. Nemecký cisár počas svojej návštevy vo Viedni vyznamenal ministerského predsedu baróna Banffyho krížom rádu Červeného orla prvej triedy.

Podpora Trenčancom. Minister orby poslal stoličnému gazdovskému spolku v Trenčíne 300 zl. na zakúpenie k sadeniu súcích zemiakov a 200 zl. na zaopatrenie umelého hnojiva. Spolok zakúpi zemiaky ešte behom tohoto mesiaca a podelí medzi chudobnejších členov spolku, umelé hnojivo ale zakúpi a podelí až budúcu jaseň.

Vysvätenie biskupa rožňavského. Minulú nedelu vysvätil kaločský arcibiskup Juraj Császka rožňavského biskupa Jána Ivankovicsa. Mestá Rožňava a Segedin zastúpené boli deputáciou, prvé jako sídelné mesto nového biskupa, druhé jako jeho rodné mesto.

Zasľúbenie v Koburgovskej rodine. Brat nemeckej cisárovnjej knieža Ernest Günther zasľúbil sa s kniazkou Máriou Dorotou, dcérou kniežata Filipa Koburga. Knieža je protestant, kniazna katolíčka.

Taliankeho kráľ chcel zabíť. Strašný chýr prišiel z Rímu koncom minulého týždňa. Talianky kráľ Umberto popoludní dňa 22. t. m. vrazil sa na koči ku koňským dostihom a keď koč vyšiel za mesto náhle priskočil ku koču istý Pietro Aciarito a dýkou chcel prebodnúť kráľa. Kráľ sa chladnokrevne uhnul, tak že vyhnul dýku, ktorá by iste bola vyhasila jeho život. Útočníka, ktorý je kováčskym tovaryšom bez zamestnania karabineri hneď chytili a odali do väzenia. Keď sa obyvateľstvo dozvedelo o útoku na život kráľov a kráľovský pár prišiel od dostihov do paloty, shromáždilo sa mnoho ľudstva, ktoré volalo na slávu panovníckemu páru. Kráľ s kraľovnou dva krát vyšiel na balkon a dojatý poďakoval sa za ovácie.

Vojenská paráda na Šmeľci. Z príležitosti návštevy nemeckého cisára vo Viedni bola na Šmeľci usporiadaná veľká vojenská paráda. Celé vo Viedni ležiace vojsko vyrukovalo na Šmelec. Keď bolo vojsko rozostavené prišiel ta kráľ v maršalskej uniforme. Jazdil popred rozostavené vojsko a prevzal velenie. Onedlho na to prišiel nemecký cisár v plukovníckej rovnošate 7. husárskeho pluku, ktorého je majiteľom. Nemecký cisár jazdil rovno k rozostavenému vojsku. Kráľ jazdil oproti svojmu hostovi a trikrát mu salutoval. Nato dvaja panovníci jazdili popred vojsko a potom cisár Vilhelm šiel na jemu vyznačené miesto, náš panovník ale stal si v čelo vojska a previedol ho pred cisárom nemeckým. Keď sa približoval 7. husársky pluk, nemecký cisár jazdil k nemu a on tento pluk viedol popred nášho panovníka. Panovníci nato jazdili do Schönbrannu. Ešte predpoludním poslal cisár Vilhelm utešený veniec do kripty kapucínov na rakev neb. dediča trónu Rudolfa. Na stužke venca stal nápis: „Cisár Vilhelm II. vernému priateľovi.“ Pozdejšie sám prišiel do kripty a tam sa pomodlil pri rakve svojho priateľa. Cisár modlil sa i pri rakvách arcikniežat Karola Ludvika a Albrechta. Na poludnie cisár navštívil jozefstadskú kasáreň, v ktorej leží 7. husársky pluk. Po raňajkách bola krátka menšia cvičba v jazdení, v čom sa husári veľmi vyznačili. Večer o 6 hod. bol slávnostný obed v Burgu, a 10. večer odcestoval cisár do Draždian.

Nemecký cisár z príležitosti svojej poslednej návštevy daroval viedeňskej chudobe 16.000 mariek.

Kraľovo vino. V deň odhalenia prešporského pomníka 16. mája bude prítomný kráľ aj pri posviacke kostola františkánov a pôjde po cirkevnej ceremonii do refektoriumu, kde vyprázdni jeden pokál vína. Víno je 25ročná šomlianska úroda, z pivnice františkánov.

Odsúdený kňaz. V Skalitém, v trenčianskej stolici počas volieb členov do stoličného výboru bola veľká kortešačka v prúde a postavila kandidátov i ľudová i liberálna strana. Počas kortešačiek kňaz Jozef Budík kortešoval s kanclä za kandidátov ľudovej strany a v rozhorčenosti povedal takú kázeň, za ktorú bol ťahaný pred súd. Súd odsúdil Budíka na dva mesiace do štátneho väzenia a tento odobrila i tabula a teraz i kúria.

Veľký trh na kone v Nových Zámkoch bude vydržiavaný dňa 2. a 3. mája. Je výhľad, že na trh dojde mnoho kupcov z cudzozemska, prečo gazdovský spolok nitrianskej stolice vyzval gazdov, ktorí kone na predaj majú, aby sa na trhu súčastnili, kde kone dobre predat môžu. Pred trhom bude držať professor budapeštianskej zverolekárskej akademie, Karol Monostori prednášku o pravom smere dochovávaní a odpredávania koní.

Nový úverko ý spolok v Nitrianskej. Z Nitry sdeľujú, že nitriansko-stoličný hospodársky spolok založil v Hrnčiarovcach (Gerencsér) úverkový spolok. Dosiaľ prednáčilo 49 členov 57 účastín po 25 zl. Sriaďujúce shromaždenie zadržia 9. mája.

Birmovka 20. mája vykonávaná bude v budínskom Matejovom kostole birmovka. Ceremonie započnú sa o 9. hodine rano. K birmovke pripustené budú najprv osoby mužského a po týchto osoby ženského rodu.

Nebezpečný koláč. Desaťročný chlapec apatekára v Šasváre v baraňanskej stolici vo veľkonočnú nedeľu ujedal si koláč hrajúc sa pritom v lekárni. Pohrávajúc sa s fláškami, kvaplo mu z jednej dosiaľ nevysvetlenou náhodou niekoľko kvapiek strichninu na koláč. Toto nikto nespovoroval a chlapec, sotvy že koláč zjedol, sklesnul následkom strašných křečov a dokonca.

Kraľov nový koň. Náš kráľ jazdil z príležitosti vojenskej parády na smelci na krásnom čiernom koni, ktorý medzi znalcami všade vzbudil veľkú pozornosť. Sedemročného koňa dali nedávno doviezť z Anglicka pre nášho kráľa. Kráľ, akonáhle prvý raz sprobaval koňa, hneď sa vyslovil, že pri paráde chce na ňom jazdiť. Tento koň bude i napozatým parádnym koňom kráľovým.

Nový stoličný dom v Trenčíne. Stoličný dom v Trenčíne, stavaný za panovania Marie Terezie už nenie dostatočný, aby všetky stoličné úrady prijal. Stoličný výbor teda uzavrel stavanie nového stoličného domu. Za najprimeranejšie miesto k tomuto stavaniu uznali grunt v predmestí Humán zvanom, pri kaple sv. Anny. Plány sú už aj hotové, budú ale trochu prepracované. Kedy započnú stavanie domu, to ešte určené nenie.

Turecko potrebuje kone. Poznať že je vojna, lebo Turecko kupuje kone. Po tieto dni boli v Temešváre dvaja tureckí officieri plukovník Vary bey a kapitán Kiasim bey a zakúpili značné množstvo silných, ku delám súčích koní.

Nový obšit. Vyslúžení vojaci dostanú už tohoto roku od doterajších celkom rozdielne vojenské prepúšťajúce certifikáty. Na hornej časti písma bude címer Uhorska a pod ním stojí jeden peší honvéd, jeden honvédske husár a jeden žandár. Na obúch stranách sú vojenské odznaky. Medzi tymito kresbami sa nachádza text a pečat.

Predala si dieťa. Segedínsky súd vyšetruje jednu veľmi zaujímavú a záhadnú záležitosť. Žena jedného nádenníka Michala Ördöga, predala na narádzanie baby svoje novorodené dieťa za 50 zl. jednej cudzej panej, ktorú nikdy nevidela. Raz prišla do Segedína a uzavrela u jedného už zomrelého pravotára o dotýčnom dieťati kúpno-predajnú smluvu. Baba potom zanesla

dieťa do Budapešte, kde ju neznámi ľudia prijali, posadili i s deckom do koča a prevážali sem-tam po uliciach sídelného mesta, kým došli do jedného domu. Tam prevzala dieťa pani, ktorej meno neznajú. Ördög a jeho žena už celú vec i zabudli, lež neskôr sa vzbudil v nich rodičovský cit a začali svoje dieťa hľadať. Spomenutý pravotár nemohol dať vývod, tajemstvo je s ním spolu pohrobené.

Nešťastie v cirkusi. V jednom cirkusi v Prahe ukazoval jeden pajác ťažké umenie jazdenia na medveďovi. Lež medveď zhodil jazdca, oboril sa na neho a vryl svoje zuby do jeho nohy. Medzi divákmi viac žien zamdlelo, osobníctvo cirkusu ale bežalo nešťastníkovi na pomoc a odohnalo medveďa železnými žrdami.

V Rusku už dovoľujú poliakom kupovať majetky. Tak najnovšie grofi Viktor Starzensky a August Potocký dostali dovolenie k zakúpeniu svojich starodávnych praotcovských majetkov v grodnovskej a minskej gubernii. Táto okolnosť vzbudila prekvapenie, lebo dosiaľ dostávali dovolenie k zakupovaniu majetkov v západných guberniach len orthodoxní Rusi.

Zafubený bratranec. V Šóváre pri Prešove do osemnásťročnej dcéry vdovy Ungárky, zamiloval sa obchodník Štern, ktorý bol bratrancom Ungárkynej dcéry. Často navštevoval svoju sesternicu, ktorá sa ale oproti nemu veľmi chladno chovala. Toto ho natoľko popudilo, že keď raz ostali sami v chýži schytil revolver a strelil dievčatu dvarazy do sluchy, takže klesla mrtvá. Zofubený šuhaj chcel potom seba zastreliť, lež jeden občan, ktorý výstrel bol počul, vyrval zbraň zo Šternovej ruky. Šterna zatkli príšľi policajti a doprevadili do prešovského žalára.

Odvážlivý novinkár. O novinkároch je známo, že tí, aby svojím novinám mohli podať čím najzajímavejšie a najčerstvejšie zprávy, vstave sú podniknúť i najnebezpečnejšie cesty. Obzvlášť teraz na bojisku grécko-tureckom majú ťažké úlohy novinkári, kde často i ich životu hrozí nebezpečie. Jeden novinkár previedol teraz smelý kúsok na ostrove Kréte. Jako známo grécky plukovník Vassos je na ostrove Kréte loďami veľmoci obradený, tak že ani on nemôže poslať svojej vláde zprávy, ani vláda jemu nemôže poslať nové rozkazy. Athénsky dopisovateľ kopenhagského časopisu „Politiken“ sa odvážil, že vyhľadá na Kréte plukovníka Vassosa a že mu donesie rozkazy od kráľa Juraja tykajúce sa záležitosti Kréty. Novinkár zašiel telegrammy do košeľa a dal sa na cestu. Po mnohých nehodách pošťastilo sa mu prejsť cez turecký tábor, kde ho prísne preskúmali, ale nič podozrivého u neho nenašli. Konečne dorazil do tábora Vassosa, a odal mu telegrammy. Plukovník napísal potom dva listy, jeden kráľovi a jeden svojej žene, tieto listy žurnalista doniesol zas do Athén. Novinkárovi na tejto nebezpečnej ceste nestalo sa celkom nič.

Zver v ľudskej koži. V Detve Ján Rusznák tamojší roľník svoju manželku rodenú Annu Malček, s ktorou v ustavičnej rozopre nažíval, tak nožom do prs pichol, že táto rane podľahla. Vrah ušiel, teraz ho hľadajú žandári.

Výstavové diplomy. Z príležitosti millennárnej výstavy vyznačení vystavitelia už obdržali štátne zlaté, strieborné a bronzové medaile. K tomuto dostanú tí istí ešte i diplomy; mnohým odhlasovala dotýčná kommissia diplomy uznania, ktoré sa ale len v auguste t. r. vydajú.

Épitéseti szemle. IV. évfolyam. IV. füzet. Szerkeszti Bobula János. Budapest 1897. Az országgyűlési kö- és könyvnyomdájá rászvénytársaság IV. ker., Vármegegye-utca 11-13.

Zmodrela mu krv. Podivný prípad sa stal s jedným mladým človekom vo Viedni. V najužšom smysle slova mu zmodrela krv. Keď mačik zbadal, že sa mu na tele zjavujú drobné modré body a flaky: naľakaný bežal na kliniku. Lekár pichnul prst chorého — a vystrekla modrá krv. Lekár sa vyzpýtal mladíka o jeho okolnostiach, až konečne vyšla príčina na javo. Mladý človek je pisárom a užíva ku kopirovaniu indigový papier. Od dávnych rokov mu vsiakala farba cez kožu prstov, až mu konečne krv na modro zabarvila. Lekár mu užívanie indigom napusteného papiera teraz zabránil do tých čias, kým mu krv zase do normálneho stavu nepríde.

Poveľa. Neďaleko berekskej obce Botrágy je kus pôdy, malý ostrovček, okolo ktorého so všetkými strán je voda a hovorí sa, že tam máta. Celý vidiek hotový je odprisahať, že v noci chodí po ostrovčeku duch jedného inžiniera s lampášom v ruke a že ustavične meria. V jeho živote že ukrátil roľníkov pri kommasácii a preto že nemá pokoja na druhom svete. Bude to zajiste nejaký plamienok plápolajúci z močiarov ostrovčeka a toto držia poverčiví ľudia za ducha inžinierovho. Táto poverčivosť vyziadala si už viac obetí. Jeden chlapec sa raz tak naľakal tej žiare, že onemel. Jedna poštarica a jeden pohonič nedávno ťažko ochoreli, keď videli na ostrovčeku vyhárať ten plamienok. Teraz dedinčania, ktorí už menej verili v túto mátohu, zase začínajú veriť že je to duch neobohého inžiniera.

Tiež svedectvo o chudobe. V ječnej malej haličskej obci Knihiní podivné svedectvo o chudobe vystavilo obecnie predstavenstvo. Zajímavá listina znie nasledovne: *Svedectvo o chudobe.* Predstavenstvo obce Knihiní týmto úradne svedčí, že Lev Zarakowski, sem prislúšný, 43ročný, ženatý občan od viac rokov žije výlučne z krádeže, ale ponevác na tento čas mešká v žalári, nenie vstave udržať svoju famíliu. Dané v Knihiní. Predstavenstvo obce. Možno si predsaviť jakú radosť vzbudila neobyčajná táto listina u patričnej vrchnosti.

Hubenie afrických slonov. Zdá sa že doba, keď africký slon bude náležať k zvieratám vyhynutým, nenie príliš ďaleko. V posledných rokoch na trhy v Liverpooli a Antverpenách privezeno bolo 13.320 tun (po 2000 funtoch) slonoviny. Ponevác jeden slon dáva priemerne 30 funtov, muselo byť usmrteno najmenej 42.300 slonov, aby sa zaokryla spotreba slonoviny za jeden rok. Teraz žije v Afrike sotva viac než 200.000 slonov. Z tohoto teda vidno, že netreba mnoho času a slony v Afrike budú vyhynuté. Lanského roku dobrá polovica veškerej slonoviny bola do Európy privezená z Konžského štátu. Znalci sa shodujú v tom, že vyhynutie slonov

môže sa len tým zachrániť, jestli sa skrotia a použijú jako domáce zvieratá. Jaknáhle domorodí i bieli lovci zkusia, že slon jako domáce zviera je o mnoho viac hodnen než jeho kly, vynasnažia sa ho zachovať práve tak horlivo, jako sa teraz predstihujú v jeho hubení.

KU OBRAZKU.

Oblamovanie paliem.

Vlastou paliem je horúce pásmo našej zemegule, zkade boly prinesené rozličnými cestovateľmi i pod studenejšie podnebie, kde sa cez zimu pestujú vo veľkých skleníkoch. Palma je jedon z najkrajších stromov horúceho pásma a jeho obyvateľom robí dobré služby. Za prvé širokými a dlhými listami tohoto stromu kryjú si svoje príbytky a ich pne, súc ľahké upotrebovávajú ich za člny, za druhé zo šťavy kmenov palmových dorábajú si víno palmové, cukor, arak a vosk; z plodov paliem dorábajú olej k jedlu, k svieteniu, k natieraniu strojov, ba dorábajú i olej, ktorý sa upotrebuje za liek. Palma číta druhov 12.000 a delia sa hlavne na perenolisté a vejárnaté. K prvému druhu patria čatľovníky, kokosovníky, sagovníky a rotany, k druhým vejárniky a nízke palmy, jaké sa i v panských zahradách po Uhorsku pestujú. Náš obrázok predstavuje oblamovanie paliem.

K OBVESELENIU.

Dobrá rada.

Pacient: „A čo mám robiť s tou opuchlinou na krku?“

Lekár: Musíte nosiť nabudúce širší krágel!“

*

Na čo je matrika?

„Kdeže prideme všetci po smrti?“ opytoval sa p. kaplán pri vynaučovaní katechismusa žiaka druhej triedy. „Do matriky,“ odpovedal tento krátko.

*

V rozospalosti.

Raz vstúpil dozorca do školy a našiel ku svojmu prekvapeniu žiakov i s učiteľom spať. „Čo sa to tu deje?“ skríknul hodne hlasne. „Cvičíme sa v premýšľovaní“ vybúšil rozospáný učiteľ.

Budapešťianska bursa a úradným značením cien dňa 28. apríla.

Obilie	Jakosť dla hekt	Za 100 kilogr.		Cenne papiere	Peniaze	Tovar	Cenne papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77-81	7.80	8.00	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4125-	4257-
pešťianska	77-81	7.85	7.95	Uhorská zlatá renta 4%	121.75	122.25	Pešť. uh. kupec. b.	1183-	1183-
stolnobebradská	77-81	7.90	8.00	korunová renta 4%	99.20	99.50	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8100-	8150-
Raž (žito)	70-72	6.20	6.30	Uhorské regálové úpisy 4 1/2%	100.25	101.25	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	550-	565.00
Jačmeň na krm.	60-62	4.20	4.35	premiové úpisy	152.00	153.00	Záložné listy.		
na palku	62-64	4.80	5.80	Uhorská tisso-seg-edínska požička 4%	138.50	139.50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 5%	101.00	102.00
na varku	64-66	6.50	8.00	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl. vyzávkové úpisy 4.0%	122.25	123.50	Uhorského úver. záložného ústavu 4 1/2%	100.50	101.00
Ovos	39-41	5.80	6.10	Spoločná požička v beľ. peniazoch 4 1/2%	102.25	103.-	Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	100.-	101.50
Kukurica	73	3.60	3.70	Žreby.			Peniaze.		
Prosó	—	4.20	5.20	Spolku „Jó sziv“	3.60	4.00	Cisársky dukát	5.65	5.69
Repica	—	—	—	Uhorského „Červeného križa“	8.00	8.50	Dvadsat-frankovník	9.52	9.56
Ďatelínové semá, luc.	—	42.00	48.00	Rakúskeho	20.50	21.00	Nemecká ríšska marka	58.65	58.80
červené	—	25.-	28.-	Bazilika	6.25	6.50	Striebro	—	—
Svinská masť pešťianska	—	55.-	56.00						
vidiecka	—	—	—						

Knihtlačiareň Viktora Horvánszkého v Budapešti.